

HERCULANEUM

A férfi erős keze az ablaknál ülő nő ölében pihent, az asszony finom ujjai kapaszkodtak belé, ahogy a pók a hálójába. Örültek egymásnak, annak is, hogy eljutottak idegenbe, ráadásul éppen ebbe a hangulatos és sokszínű olasz városba. Ahogy a vonat elhagyta az árnyékos állomást, a sötét házak között pislogó napfény hevesen villogott a boldogságtól amúgy is csillogó szemükben.

A férfi elégedett volt: jó ez a kis nászút, és egy ilyen imádnivaló, fiatal lány, az enyém, istenem, nézte a könnyű selyemblúz arányos domborulatait, a vaníliakrém színű, kecses nyakat az apró, megszokott kis foltokkal, istenem!; az elmúlt éjszakára gondolt meg az elkövetkezőre, hevesen lüktettek teste erogén zónái; és milyen remekül is fogunk majd élni. Végigsimította friss felesége alágöndörödő aranyfürtjeit a gömbölyű álláig.

A nő arca csupa puha mosoly, a pillanat varázsát tartogatta, nem bírt másra gondolni, csak arra, hogy minden maradjon örökre úgy, ahogy most van. Behunyta a szemét, fogai összecsikordultak, mintha erőszakkal akarná rákényszeríteni az időre ezt a pillanatot. Kislányosan a férfi karjába csimpszokodott, és nekidőlt a vállának.

A vonat Herculaneum, az egykori, vulkánkitörés által elpusztult római város felé haladt. A nászútjuk előre eltervezett negyedik napjának ez volt a programja. A velük szemben ülő idős férfi nemsokára leszállt. Kihasználva a lehetőséget, játékos, ingerkedő csókokkal borították el egymást.

Hirtelen kivágódott a másik kocsiba vezető szemközti ajtó. Nagydarab, bőrdzsekis alak bukott be rajta, ordítva. A hatalmas férfitesthez tartozó barna arc egy tizenhat év körüli fiúé volt. Megmarkolva a hozzá legközelebbi kapaszkodót, kiegyenesedett, tenyerét nyikorgatta a műanyagon, hatalmas szájából kába és féktelenül agresszív bömbölés tódult kifelé, amire mozdulatlanra dermedt a tucatnyinál alig több, kocsiban ülő utas. Pár pillanat múlva az ajtónyílásból utána lépett két alacsonyabb bőrdzsekis társa. Lökdösődni kezdtek, durva mozdulatok követték egymást, fülsértő hangzavar kerekedett.

A nő aggódva nézett a férfitra.

– Menjünk innen! – húzta a karját, de a férfi nyugalomra intette, két kezébe kulcsolta a nő verejtékező tenyerét, és higgadtságot sugárzó tekintettel nézett maga elé.

A nagydarab vadul ütötte, rúgta a társait, azok olykor visszaütöttek, de világosan látható volt, hogy nincs esélyük vele szemben. A behemót hol a jobb, hol a bal oldali ülésnek csapódva megindult a kocsik másik vége felé. Volt, ahol betódult az ülések között az ablakig, és ütlegelte a nyöszörgő utast, akit éppen ott talált, amíg a másik kettő tovább nem rángatta. Akkor megint üvöltve nekik esett, őrző öklöcsapások záporoztak; a nagydarab ettől csak még ingerültebb lett, taslit adott egy szélen ülő idős embernek. A kopasz férfi, mint az inga, elhajolt, majd kiegyenesedett, tiltakozón felkiáltott, mire a fiú harsány röhögésben tört ki. Csak nem akart jönni a következő állomás. Fojtott sikoltás bal szélről, egy férfihang jajdult jobbról.

A nő reszketve fogta a férfi karját, a férfi meredt kifelé az ablakon. Alsó ajka felhúzódott, gyúlt benne az indulat, öklöbe szorult a keze: gyere csak, te kibaszott takony, te rohadt kis geci, kitaposom én a beledet, ha egyetlen ujjal is hozzáérsz. Az az első gyűlölet, amit most érzett, semmi eddigéhez nem volt fogható.

Az ifjú feleség lehunyta a szemét, rémülettől falfehéren szinte belebújt párja karjaiba, Istenem, nem lehet baj, most nem. Ha baja esik... Jézusom, mi lesz? Menekülni, menekülni, moccanat zsibbadt lába, de ura mozdulatlansága leállította.

A fiú, mint a veszett dúvad tört előre az ülések között. A férfi arca egészen közönyössé merevedett, mint egy darab élettelen kő, de belül, érezte, már rettenetesen feszíti a fortyogás keltette elkerülhetetlen robbanás. A nő levegőért kapkodott, úristen, mi lesz? Könnyeket olvasztott szemébe a heves féltés.

Nem néztek oda, de tudták, hogy ott áll már felettük. Érezték magukon az áldozatra leső éhes ragadozó irgalmatlan pillantását. A férfi elengedte a nőt, tudta, hogy most ő jön, innen csak egy út létezik, dermedt arcába felsaptak bensője iszonyatos hófokon égő lángnyelvei, ösztönei szabad utat engedtek a párjáért mindenre kész tetterőnek. Abban az elhomályosult, tűzforró gyűlölettől sűrű pillanatban, ahogy talpra ugrott volna, hogy megtegye, amit kell, valami hirtelen csattant, vérfagyasztó, sátáni üvöltés rázta meg a mindenséget. A hatalmas, öklével hadonászó test elvágódott a vonat padlóján, magatehetetlenül vonaglott és őrzőgött a földön. Combjából csorgott a vér. A férfi elhűlve bámulta, ahogy a többi utas és a fiú haverjai is. Megállt a jármű, a haverok kivonszolták vérző társukat a peronra,

talpra állították, miközben az ajtó becsukódott mögöttük, és újra elindult a vonat. Kívülről hatalmas, véres tenyér csattant az ablaküvegen, görcsös, bosszúra éhes ujjak kapartak a nő felé.

Vértócsa rezgett az ülések között. A férfi nehezen tudta kicsavarni a nő görcsbe rándult ujjai közül a vörösre festődött kisollót. Zsebkendőbe bugyolálva eltette a zsebébe, aztán letörölgette az asszony kezét is. Az emberek megnyugodva elfordultak. A vonat lassított, majd megállt, a férj derékon ragadta a szinte ájult asszonyt, majd a vértócsán átbukdácsolva leszálltak a járműről. A férfi leintett egy taxit az állomás előtt. Vissza a hotelbe.

Sosem látták Herculanéumot.

A nő megtörölte eres kezét a törlőruhába. A negyedik emeleti konyhablakból elégedett szívvel nézte az ő szép szál, okos fiát, ahogy megy a zsákjával a ligeten át a szokásos napi edzésére. A férfi mögötte állt, átölelte, a nyakába csókolt, a fülébe suttozta, hogy „szia, megjöttem”, aztán így álltak, ringatózva nézték tovább együtt az ablakból szerelmük legszebb gyümölcsét. Valahogy most mindketten arra a bizonyos nászútra emlékeztek.

Milyen szép volt akkor, és még most is milyen finom a bőre, gondolta a férfi vágyra gerjedve, és finoman beleharapott a nő fülcimpájába.

A nő arcán a nászút emlékeitől aggodalom gyűlt: milyen veszélyes a világ... Tekintete a magasból is óvta távolodó fia gyanútlan lépteit. ...És az emberek olyan gyávák.

AZ UTOLSÓ NÉV

Újabb nevet írt a gyorsan gyarapodó listája végére. Még egy hét, és minden és mindenki benne lesz, csukta be és paskolta meg a füzetborítót, aztán újra felcsapta, olvasgatta a beírásokat, gyönyörködött saját zseniális ötletében, amelynek segítségével újjáépítheti elhasználadott életét az alapoktól, mintha egy düledező házat dózerolna le, hogy a helyére egy környezetébe ugyan nem illő, de önmagában legalább tündöklő palotát emeljen.

A lista legelején a felesége szerepelt a gyerekekkel. Évekig nem bírta megemészteni, hogy elhagyták. Gyűlölt, aztán őrlődött és hibáztatta magát, egyik szeretőtől sietett a másikig, hogy enyhítse a kint, de mindhiába. A szeretők neve is a listára került, már akire emlékezett. Utánuk jött még jó pár név, a bátyja, az anyja, ismerősök és barátok, legalábbis olyanok, aki-

ket barátnak tekintett anno, de valahogy mindegyikről kiderült, hogy nem is az, nem is olyan, mint akinek ő képzelte. Érezte, be kell végezni ezeket a múltjához tartozó kapcsolatokat. Persze a főnöke neve is ott virított a füzet gyarapodó névsorában, az a nyomorult, féltékeny tekintetű, véres szájú hárpia, aki minden szexuális deficitjét a cég alkalmazottainak nyilvános megalázásában éli ki. Hülye picca – könyökölt az asztalra, megszállta a nyugalom és a béke, amiért megszabadult tőle is, ahogy a munkahelytől és a kollégáktól, akiket szintén név szerint írt a listára. Aprólékos gonddal vette papírra a munkahelyi körülményeket, a napi általános és az időszakos sérelmeket, az utálatos tárgyakat. Vibráló monitorok, élettelen, rideg irattartók, a nyomtatók festékszaga; aztán ott van a kollégák arcát görcsbe rántó feszített tempó, a homlokokra barázdákat mélyítő teljesítés kényszere. Mindezeket túl a csendes-aljas, halálos örvénybe húzó küzdelmek a cég jeges vadvizének felszíne alatt.

– Bálint, maga arra is képtelen, hogy a projekt egy ilyen kézenfekvő problémáját megoldja! – füstöltek a főnökasszony szavai a hétfő reggeli értekezleten, és az asztalfőről szabályosan elé hajította a projekthez tartozó dossziét.

Rohadj meg, dőlt most hátra a széken, amerikaiasan tágas házának napalijában, és egy hosszú, mély lélegzettel távozott belőle a felidézett jelenet miatt támadt szorongás.

Tiszta lappal kell indítani.

Felírta a listára a szomszédokat, a boltost, a postást, a banki ügyintézőjét, hogy őket is elengedve a lehető legjobban sikerüljön a megszabadulás a múlttól, mert neki mindenképpen tovább kell most már lépni, hiszen kerekén ötvenéves. Ebben a korban már többek között célszerű volna megvilágosodni. De ahhoz még azért sokat kell letenni az asztalra. Azaz írni serényen a listát a füzetbe, hogy ezáltal fellazuljanak élete mások és beláthatóan persze saját maga által is agyonszűkített keretei.

Számba vette eddigi, most egészen szánalmasnak ható magas igényeit. A sok-sok jól szabott öltöny, vacsorák drága éttermekben, terepjáró, laptop, telefon, elektromos kapunyitó, kuncogott meghasonlottan, teniszbérlet, jakuzzi, selyemfüggöny, körmölte sebesen, hogy el ne felejtse a múlt kacatjait, a végtelen függőségek gyarló névsorát, amiket ezután nélkülözni fog az „újraépítkezés” során.

Felemelte a fejét a füzetből, körülnézett, úgy szemlélte a drága és felesleges dolgokat, mintha nem volna már semmi köze hozzájuk. Micsoda

elképesztő pazarlás történt itt évekig. Belemart a szívébe ideje elvesztegetésének kínzó érzése.

Megszabadulni, suttogta, és erőltette az agyát, hogy a kacatokon túl elérjen a dolgok lényegéig, és megnevezve őket fel tudja venni ezeket mint legfontosabbakat a listára.

Birtoklási vágy. Kapzsiság. Tulajdonképpen ide írhatná az összes főbűnt. Hét van? Vagy mennyi is? De ha az ember nem hagy nekik levegőt, bizonyára megfulladnak.

Körülnézett a házban, miről lehetne még lemondani. Sebesen folytatta az írást.

Na és maga a ház? Szinte megijedt, hogy ez eddig miért nem jutott eszébe.

Igen, a ház.

Eladott egytől egyig mindent. Az autót, a laptopot, a bútorokat, a függönyt, és a házat is.

Hirtelen rengeteg pénze lett. A pénzt is felírta a füzetbe. Ezzel most mi legyen? Ha odaadja valakinek, rosszra sarkall, birtoklásra és kapzsiságra ösztönöz másokat, ha elkölti tárgyakra, nőkre, ugyanott lesz, ahol eddig volt.

Elutazom – csillant fel a szeme. Elkezdte tervezgetni, hová menjen: Hawaïi, Mauritius, Kanári-szigetek, bárhová, hiszen most aztán megteheti, nincs senkije és semmije, nincs kötöttség, szabad, mint a madár. Azért kell majd az útra néhány cucc. Bőröndnyi holmi. Egy pár jó cipő, rövid gatyá és hasonlók.

De lelkesedése egyik pillanatról a másikra alábbhagyott: hiszen nem is szeret utazni. Sosem szeretett. Részben ezért is hagyta el az asszony, mert vele sosem lehetett kimozdulni. És valójában most sincs kedve utazgatni. Az ember ilyen dolgokban nem változik.

Sokáig töprengett, hogy akkor mi legyen.

Olvasgatta a füzet végtelen listáját, hátha eszébe jut még valami. De semmi. Így a legutolsó szó a pénz maradt. Ezzel meg nem tud mit kezdeni? Hihetetlen. Milyen idétlen befejezés. Mintha ez volna a dolgok alapja. Az utolsó dolog, ami megmarad, amikor már semmi sincs. Ekkora állatságot, vágta a sarokba a füzetet ingerülten. Lehet, hogy a pénz örök, a pénzt nem lehet megfojtani? Lehet, hogy igaza van a gennyes kapitalistáknak?! Akkor most mi a бүdös franc legyen?

Csapkodott, káromkodott az üres lakás közepén, amit legkésőbb holnap délig el kell hagynia, miután átadta a kulcsokat az új tulajdonosának.

Belenézett a függöny nélküli, csupasz ablaküvegen át a napba. Igen, bólintott, világos, a pénz semmiképp nem lehet az utolsó. Mert akkor azok győznek: a versengők. A kapitalisták, a főnökasszony meg a szorongató világ.

Felvette a füzetet a földről, nézegette, újra és újra átlapozta. Egy idő után összefolytak a szavak, a betűk a szeme előtt. Zsibbadtság öntötte el, ami nem volt éppen kellemetlen, csak idegennek hatott. Tudta, ez most a megvilágosodás pillanata, ennek ellenére nem érzett semmiféle pátoszt, de a felismerés okozta örömet sem. Valahogy olyan egyszerű és átlátható lett hirtelen minden.

Enyhén megremegett a toll a kezében, amikor a pénz után megformálta a ténylegesen utolsó dolog első betűjét, aztán, ugyan kissé elgyengült ujjakkal, de azért egyre bátrabban kanyarította a betűket, amelyek valóban az utolsó dolgot jelölték, ami után már nem jön, nem jöhet semmi, csakis a várva várt megszabadulás. Most kivételesen kiírta a teljes nevét, pedig utálta a Kázmért, csak a Bálint keresztnévet használta gyerekkora óta, de ezekben a pillanatokban nem lehetett eltagadni a másikat sem, hiszen az is ő volt, hozzá tartozott, ezt nem hagyhatta figyelmen kívül. Nyomtatott betűvel írta le először, majd odafirkantotta az aláírását, és tett egy erőteljes, lapokba fúródó pontot.

Letette a tollat. Néhány másodpercre behunyta a szemét, arra figyelt, hogy laza legyen a teste. Aztán nekiállt keresgélni az üres lakásban a maradék holmijai között. Széttúrta a nejlonzacsónyi megmaradt ruháit, nyitogatta a konyha fiókjait, a fürdőszobai tükrös szekrényében kotorászott, felrohant a padlásra, le a garázsba, kiszaladt a kertbe, majd dühödten toporzékolt a nappali függönnytelen fényárjában.

Egy nyomorult kötél vagy legalább egy kés sincs ebben a kurva házban!

FEHÉR

„Nem-e tetszik-e tudni, hány óra van, csókolom?” – rebegette egy görnyedt alak a sötét árkaádsor alatt határozott léptekkel haladó nő felé.

Az állát fázósan a kabátja prémgallérjába rejtő valaki megrezzent, a szíve erőset dobbant, de nem mutatta ki, mennyire megijedt az idegen férfialak karmoló hangjától. Csak lassított, nem állt meg, ránézett a világító karórájára, „tizenhét húsz” – mondta szárazon, és kopácsolt tovább magas

sarkú csizmájában olyan sebességgel, ahogy még az imént, a lassítás előtt haladt. Ügyelt rá, hogy most ne kezdje el szaporázni a lépteit, mert az azt mutatná, hogy nem érzi magát biztonságban, sőt, kifejezetten tart valamitől. Megborzongott. Arra gondolt, akár vissza is nézhetne, hogy esetleg követi-e a fickó, de nem nézett vissza, csak önkéntelenül szaporábbra fogta mégis a lépteit. Olyan érzése támadt, mintha egy idegen világ orvul megpróbálta volna kicsalogatni a saját közegéből. Ettől megint megborzongott, megigazította a válltáskáját, majd karjait összekulcsolta a mellkasa előtt, fázós ujjait a kabátja prémujjába dugta.

Az alak még mindig ott állt az árkád félhomályában, ahol a kérdés kiremegett az ajkai közül. Pislogott a nő után. Próbálta felidézni, mit válaszolt. Hogy hány óra van. De hiába erőlködött, nem emlékezett rá, nem is emlékezhetett, hiszen az agya csak a nő hangjára figyelt, a többnyire tüskés-közönyös idegen világ most leereszkedően halk, már-már szinte barátságosnak tetsző hangjára, ahogy áradt felé ez a rövid, de lágy dallam, egy bársonyos arcú, préembe burkolt, fiatal teremtés szájából, aki már el is tűnt az árkádsoron túl. Az alak dúdolni próbálta ezt a finom, prémes dallamot, aminek nem ismerte a tartalmát, aztán berekedt, szörcsögve csoszogott vissza az árkád sötét mélyébe, a szokásos helyére.

A nő újra az órájára pillantott. Még bőven időben vagyok, gondolta, és hagyta, hogy eltöltse a csendes magabiztosság, amiért a sokéves rutin folytán ő már cseppet sem izgul az ilyen-olyan alanyokkal, akár hírességekkel készített interjúk előtt. Egy kicsit készülni kell belőlük, mint az iskolában egy tantárgyra, közvetlenül óra előtt, aztán jöhet a „szent spontaneitás” – suttogta gunyorosan, lenyomta a belvárosi Art Galery régi, barokk épületének valószínűtlenül nagy kilincsét, és belépett a fényárba.

Cikornyás zenei hangok lebegtek a tágas térben. Félóra múlva kezdődött a kiállítás-megnyitó. A kameraman igazgatta a kamerát, az objektív előtt már ott pózolt az ünnepezt művész, a riporter kezében munkára készen a mikrofon.

Gyorsan végignézem a képeket, gondolta, addig ezek végeznek, tíz perc nyilván elég lesz nekik is, nekem is. A kabátját ráterítette egy székre, elvett egy brosúrát az információs pultról, jegyzetfüzet a kézbe, de mielőtt feltérképezte volna a műveket, kiment a mosdóba. A tükör előtt nyomkodta az állát, igyekezett felpezsdíteni a kinti hidegtől megmerevedett apró izmokat a homlokán, széles mosolyra húzta, ó-ra kerekítette száját, finoman ütögetve az arcát átmaszkírozta lelkes művészpártolóvá, az ajkát vörös rúzzsal tette vonzóan élettélivé.

Odakint folyt már az interjú. Végigmérte a mikrofonba beszélő, számára ismeretlen művészt. Ötvenes, szikár, borostás pasas, még délután elfogulatlanul átfutotta a vele kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. Iskolák, díjak, eddigi kiállítások, témák, stílusirányzat.

Elindult a távolabbi fal felé, lépései alatt nyikorgott a hajópadló. Megállt a művész egyik festménye előtt. Az általános, enyhe dohzzagba belevegült a modern festmény tömény temperaillata. Ujjait a szájára illesztve közelről, aztán távolabbról szemlélte tárgyilagos arckifejezéssel az alkotást, miközben arra gondolt, hogy biztos nem az árkádok alatt megy majd vissza a szerkesztőségbe, inkább kerülő úton, az ugyan öt-tíz perccel hosszabb, de mégis... Érezte, a lelkesedés valahogy kezd lelohadni az arcáról, meggyúrta a homlokát, vicsorgott, csücsörített az összevissza mázolt-csurgatott foltokkal teli festmény felé, mélyeket lélegzett, majd továbbsétált a fal mentén. Torz betűk és számok vörös temperával lespriccelve, a vörös fonalak, mintha kidagadó, értelmetlenül kusza, semmit sem tápláló vérerek lennének; sáros latyakban női végtagok úsznak, itt egy kézdarab, ott egy szem, mell, szeméremtest, amott egy formás lábszármaradvány; kiáltó vörös ajkak fej nélkül, amelyekre, az egész képet elhomályosító esőcseppek zuhognak. Szín-kannibalizmus hat négyzetméteren: a narancssárga erőszakosan ráfolyik a lilára, a lila menekülne, de a háta mögött ott a kövéren terpeszkedő éhes-vörös. A lila, mintha megharapták volna, a kimerevített pillanatban csöpög lefelé, és akár a merevgörcstől habos nyál, halmozódik felpúpozódva a vászon alsó harmadában. Két apró férfialak áll haptákban, egy irizáló-kék örvény közepén, vállukon fegyver, szemük nincs, csak előreugró farkasfájuk és -fülük. Khakiszínű, cakkos szélű pacni egy másik vászon közepén.

A tévés interjúnak vége, most jövök én, gondolta. Három-négy gyors kérdés magáról a művésztől, majd a képeiről. Nyilván akar és tud is róluk beszélni.

Rutinból csattantak el a spontán-lelkes kérdések a vörös ajkáról, a vékony ujjak között sebesen sercegett a toll a válaszok nyomán. A tapasztalt újságíró-figyelem hamar kétfelé vált: az egyik fele a pillanatnyi válaszokra összpontosult, komoly érdeklődéssel hallgatta-írta a kacifántos, érzelemviharos műértelmezést; miközben a művész borostás, szikár alakját vizslatta, álszerény mozdulataiba csimpaszkodott, majd körbenyargalt a művek szertelen szín-és formatengerén, a sok-sok négyzetméter agyonmázolt, telecsöpögtetett vásznon, de aztán akaratlanul egy sötét alagútban találta magát egy arctalan, irizáló alakkal szemben. A sebesen körmölő toll hirtelen

megállt a lapon, a lelkes-csillogó újságíró arc elgondolkozóra váltott: mély levegő, amire a művész monológja megtorpant, mert azt hitte, kap egy közbeiktatott, őszinte érdeklődéstől szikrázó kérdést. Várakozón bámulta a vonzó, vörös ajkakat, aztán, mivel mégsem jött kérdés felőlük, kissé zavartan folytatta képei elemzését; a rutinos kéz pedig ismét sebesen írta a terjedős mondatokat. Igenis az árkádok felé megyek vissza a szerkesztőségbe, gondolta, nem vagyok gyáva, igenis arra fogok menni.

A művész a színek formákkal összekapcsolt harmóniájáról beszélt, a nő érezte, hogy merevvé válik az arca; akkor is arra megyek, gondolta bosszúsan, nem fogok kerülni egy ilyen hülyeség miatt, felnézett a jegyzetfüzetéből, próbált lelkesen, biztatón a művészetébe feledkezett borostás arcba tekinteni, de csak egy grimaszszerű mosolyra futotta. A művész érzékenyen elpirult. Aztán mintha elhangzott volna egy újabb kérdés, de egyikük sem bírt figyelni már. Az alany a homlokát törölgette; a grimaszszerű mosoly végigrebbent a tarka festményeken, a kéz lapozott a füzetben, nem várt választ semmilyen kérdésre, csak írta magától: A művész rendíthetetlenül keresi és csak keresi és betegesen keresi a tiszta, formamentes Fehéret. Borzalmasan rossz lehet neki.